

Размисли върху инициативата 2017 г. да бъде обявена за Година на Васил Левски

И пак е 6 февруари – само че този път на 2017 г. И пак българите няма да отбележат на точния ден кончината на Васил Левски – единственият българин в тринадесетте-ковната ни история, който е удостоен от народа с прозвището Апостол на свободата. Но какво да се прави – всички писания за това какво се е случило след 31 март през 1916 г. остават, уви, всуе. Т. е. пазим си ревниво българската „марка“ да закъсняваме – кога с по три века и половина, кога с цял век или, в най-добрия случай, с 12 и 13 дни. А на този ден – 6 февруари, преди 144 години, България губи най-ценното, което е родила и отгърмила. С белия свят се разделя синът на Гина и Иван Кунчеви от Карлово, разделя се Човекът, който дръзна да направи нещо невиджано до неговата поява. Човекът, който прозря протичката истина, че свободата се не дава, а се взема. Че ако не си помогнеш сам и господ няма да ти помогне. Че народът ни

своето – свобода и чиста република. Че граждани-те в тази република ще спадат под едни чисти и свети закони, които ще се утвърдят по вишегласие. Че тези закони ще важат в еднаква степен за всички – българи, турци, арменци и други. Че този, който предава и продава народното дело, този, който предава и продава България заслужава само една присъда – смърт. Че... Да продължавам ли или всеки ще продължи сам за себе си и сам със себе си размислите за този Човек, който няма високо образование, който не учи в престижни училища и университети, който не се среща с дипломати и хайлайфа на балканското и европейското общество. Но който върви право към целта и заявява: „Аз съм посветил себе си на отечеството си от 61 лето да му служа до смърт и да работя по народната воля“.

На този ден – 6 февруари, преди 144 години, българите губят Васил Левски, но се „ражда“

да си обясним, че когато през 1907 г. паметникът на Васил Левски в родния му град е изграден и карловци канят правителството за откриването и освещаването му, то отказва категорично. И тези откази продължават чак до 1914 г., когато карловци най-сетне кандисват / това е дума от бъдещия български литературен език / и разбират, че бог е високо и цар е далеко, а те трябва да си вършат работата. И паметникът е „осветен“ от стотиците хиляди български и чуждестранни граждани, които ежедневно минават край него и го засипват със свежи цветя. Та има ли по-голямо признание от това да те „освети“ народът ти – без кандила и тамян, без четене на пустословни речи – да те „освети“ със своята обич, със своята признателност, със своята любов и преклонение... Как да си обясним, че през 1937 г., когато се навършват 100 години от рождението на Апостола и карловци за пореден

някакво разумно обяснение всичката тази немара на властниците?

По какво се различаваме днес от онези, които, макар и в собствената си държава, по поведение и манталитет си остават все там – в Османската империя? Ами да видим. На всяка кръгла годишнина от рождението на Апостола, че и от неговата смърт, се измисля по нещо „оригинално“, но най-вече от хора, които нито познават делото и идеите на Левски, които я са прочели някоя книжка или не за него, но които се кичат с името му и предлагат помпозни програми и чествания, които, според тях, трябва да убедят българския народ колко много държавата почита тази личност. Създават се национални комитети от десетки представители на интелигенцията, администрацията и представители на обществени организации. Искат се колосални суми – мисля, че в последния парламент те възлизаха на 2 000 000 лева, за тържествени

Проф. д. и. н. Иван Стоянов

„Люти чушки“ – „Тумба, лумба два дни, а година гладни“. Защото ще отминем 18 февруари, ще отминем 18 юли и всичко ще си тръгне постарому. Е, на тържествените зари ще има повече многоцветни ракети, повече стрелба с калашници, повече цветя, повече венци, повече коленичене и преклонение. Ще има и някой друг обновен или изграден паметник, някое предаване по радио и телевизия, възторжени писания във вестниците и други от този род. Някой лев ще влезе в джобовете на този или онзи. И се питам – по какво ще се различава тази година от другите години, когато се прави същото, но в по-малки размери? По какво ще се различава – по повечето ракети, куршуми, концерти, изложби, паметници...? По какво?

Ами в България и зад граница има вече над 155 паметника на Апостола. Но си струва да се запитаме – какво ще се случи с държавата ни, когато тези паметници станат 15 000 или 150 000? Нищо, абсолютно нищо, така, както това не се случва и днес при наличието на толкова такива. Ще докажем само, че нищо старо не сме забравили и нищо ново не сме научили. Всички помнят, че до неотдавна бюстовете на Георги Димитров и Владимир Ленин стояха на масата на всяко партийно събрание. Е, и? Това ли искаме да направим с Левски? Не искам да бъда разбран погрешно – паметници трябва да има, но не стоци и хиляди, а доста по-малко и то паметници с доказана художествена стойност и с избрано от специалисти място, което да говори на хората защо паметникът е там. Днес такива паметници са не повече от 15-20. Останалите са ширпотреб, които задоволяват финансовите нужди на изпълнителите им, но не постигат абсолютно ни-

какво въздействие върху подрастващи, млади и стари. Защото най-сетне трябва да се разбере, че Левски не е камък, не е гранит, не е бронз, не е портрет с европейско облекло и ретуширани коси. ЛЕВСКИ Е ИДЕЯ! И ако обявяваме тази година за негова година, то трябва да се реализира поне една, поне част от неговите идеи. В противен случай всичко ще намиришава по редното предателство спрямо единствената безспорна личност в българската история. Защото по отношение на визуалното му представяне е направено много. Няма началнически кабинет - от президента до общинския наместник в най-затътената махала, където да не е поставен неговият портрет. Няма училище и учителска стая, университет или министерство, където той да не виса на стената. И какво от това? България си остава най-корумпираната, най-дезорганизираната и най-бедната държава в Европейския съюз, а виевата престъпност може да се сравни единствено с кърджалийското време. И това ни го казва не някой друг, а Брюксел – открито, честно и почтено. Може ли някой да опори тази постановка?

Какво ще постигнем с преименуването на летище София на летище Васил Левски? Ами нищо, ама абсолютно нищо. Само за пореден път ще докажем, че ние предаваме спрямо Апостола със своите действия, вместо да вникнем в съдържанието на идеите му. Летището и България да се нарече – пак нищо няма да се промени. Самата България трябва да се промени, ако иска чужденците да ни уважават, а младите хора да не бягат от нея като дявол от тамян. Достатъчно е министерският съвет – който и да е той, една седмица да постои на Терминал 2, за да види, че заминават

хиляди млади хора, а от самолетите слизат само побелети коси и внучета, стискащи с притеснение ръката на баба и дядо. И всички приказки за завръщане на младите са приказки от хиляда и една нощ. Докато държавата върви назад, връщане няма да има. Това ли заслужава Левски – до му сложим името на портата, откъдето изтича младостта и интелектът на България? Нас не ни интересуват чужденците, които пристигат, а българите, които заминават. Помислете, господа и госпожи инициатори, и ще видите че реализирането на идеята ви ще има същия резултат, както именуването на един популярен български отбор с името на Апостола.

Ще завърша с една друга епиграма на Радой Ралин, която гласи: „Сит търбух за наука глух“. Аз ще се опитам да я променя, без ни най-малко да се слагам до големия Радой – „Сит търбух е за всичко глух“. Дано инициаторите за годината на Левски ме опровергаят, като наложат реализирането поне на една идея, издигната от Апостола на българската свобода. Тогава ще се извиня публично пред тях и пред целия български народ. В противен случай българският народ трябва да търси извинението от някой друг, а пример за това ни дават нашите съседи.

„Днешният век /XIX в. – б.м. И. С./ е век на свободата и равноправие-то на всички народности“ заявява Васил Левски. Да се надяваме, че възприемайки нещо от неговите идеи в „Годината на Левски“ ние, българите, ще имаме още по-голямо основание да повторим тези думи за века, в който живеем, а той е ХХІ. Дано! С Надежда!

05.02.2017 г.
проф. д. и. н. Иван Стоянов

Председател на Фондация „Васил Левски“

Сдружение „Българско наследство“ Балчик, с председател Маруся Костова, поднесе цветя на паметната плоча на Васил Левски в с.Еникьой, Румъния/ дн. Михаил Кугъличану/, където българският революционер е проповядвал в църквата и даскалувал в местното школо. Фото: Георги ЙОВЧЕВ

трябва да се обедини и да встане срещу вековния поробител, а ако някой ни предложи помощ, то тази помощ трябва да бъде безкористна. Че всеки истински български патриот трябва да жертва имот и живот, за да се постигне свободата. Че робът е готов да встане винаги, но не винаги това е революцията, която подготвяше Той. Че от нашите собствени задружни сили зависи възкресяването на държавността, с която да бъдем равни с другите европейски народи. Че бъдещата българска държава трябва да бъде храм на истинната и правата свобода. Че в България не ще има цар, а народно управление и всекиму

Апостола на българската свобода, макар това прозвище да се появява сравнително по-късно. Със своите действия и идеи той ще стряска съня не само на османските властници, но и на българските политици във вече освободената България. Как иначе да си обясним, че паметникът му в София се строи в продължение на цели 17 години и идеята е дадена не от някой друг, а от руския губернатор на София Пьотър Алабин. И не само идеята, но и началните средства за изграждането на първия проект, дело на чеха Адолф Колар. За сравнение Хеопсовата пирамида е построена за 20 години. Как

път канят правителството да разреши всенародни тържества по този повод и да участва в откриването на възстановения дом на Гина и Иван Кунчеви като музей на Левски, правителството отново отказва своето участие. И не само това – забранява всенародните тържества. Защо ли? При това положение не е ли редно да се запитаме дали наистина българите са се освободили от османска власт или, макар и в собствената си държава, са си все още там – под скиптъра на падишаха и с робската психика, натрупвала се в продължение на почти цели пет столетия. Как да си обясним всичко това? Как? И изобщо има ли

концерти, изложби, чествания, тържествени зари, цветя, паметници, курси и какво ли още не. На всичко отгоре годината е обявена за година на Васил Левски и се предлага летище София да се преименува на Васил Левски, за да могат чужденците да се запознаят с емблематичната личност на Апостола още на входната врата на България, а, навярно, заминаващите млади хора, търсещи по-справедлив свят зад граница, да си вземат последно сбогом с героя, чиито идеи са изчезнали и забравени в българското съзнание. Само че ако беше жив Радой Ралин щеше да ни припомни една своя епиграма от